

POTŘEBUJE LOGISTIKA TEORII?

Dnem 1. 10. 1993 je logistika v Armádě České republiky skutečností. O opodstatněnosti začlenění tohoto integrovaného systému zabezpečení do činnosti naší armády je stále mnoho dohadů. Jsou dva extrémní proudy názorů. Jeden požaduje převzít logistický systém zabezpečení některého státu NATO „na klíč“, druhý tvrdí, že máme své tradice a zkušenosti a je zbytečné na předchozím stavu cokoliv měnit. Tito oponenti nacházejí argumenty ve stále vzrůstajících potížích, které proces transformace bývalého týlového, technického a dalších druhů zabezpečení na systém logistiky provází.

Není cílem příspěvku polemizovat s různými názory a dokazovat, zda logistika je nebo není tím zázračným všelékem na řešení potíží, které naše armáda při své výstavbě má. Problém spočívá v tom, že hodně kritiků je právě v řadách lidí, kteří v systému logistiky pracují a je nutno si přiznat, že se z jejich strany zpravidla nejedná o kritiku konstruktivní. Vystává tedy otázka, jak budovat systém, o jehož správné funkci nejsou přesvědčeni právě ti, kteří jej budují. Je iluzorní se domnívat, že to dokáže poměrně úzká skupina hlavních funkcionářů armády a inspektorátu logistiky pouze silou svých funkcí.

Podle mého názoru je logistika řešením řady problémů spojených jak s efektivností využívání všech prostředků AČR, tak při její integraci do NATO. Každému je jasné, že nový systém nevzniká „na zelené louce“ ale „za plného provozu“. Život armády nelze ani na chvíli zastavit a tak je zřejmé, že transformace systému zabezpečení se bude nezbytně setkávat i s problémy. Jak však přesvědčit lidi, kterých se to týká o tom, že problémy jsou skutečně nevyhnutelné a že jsou pouze dočasné? Jak jim vysvětlit, že systém, na jehož budování se podílí, je životaschopný a je skutečně tím optimálním řešením.

Myslím si, že nám chybí teorie, která bude předcházet praktickým krokům. Teorie logistiky je značně dynamická. S různými problémy zápasí i armády států, které systém logistiky využívají dlouhá léta. Jednou z příčin je automatizovaný informační systém, který se vyvíjí až překotně a nabídka specializovaných firem v této oblasti převyšuje možnosti potenciálních uživatelů.

Jedním z principů logistiky je, že **přísně vychází z konkrétních podmínek zabezpečovaného systému.** To znamená, že model logistiky jedné armády nemůže být totožný s logistikou jiné armády. Porovnáme-li například logistiku armády USA a Bundeswehru, zjistíme značné odlišnosti. To je i důvod, proč má předpokládaný cílový model logistiky AČR svá specifika a nemůže být prostou kopií modelu např. armády USA, jak to mnozí požadují.

Tvrdím-li, že pro logistiku AČR chybí teorie a mnohé praktické kroky jsou vykročením do neznáma, mám pro to dostatek argumentů. Mohu připustit názor, že s výstavbou logistiky nemá nikdo v naší armádě zkušenosti, a proto jsou omyly zákonité. Nemohu však souhlasit s tím, že nad teorií logistiky „se bude bádát“ až bude systém fungovat a bude pro to více času.

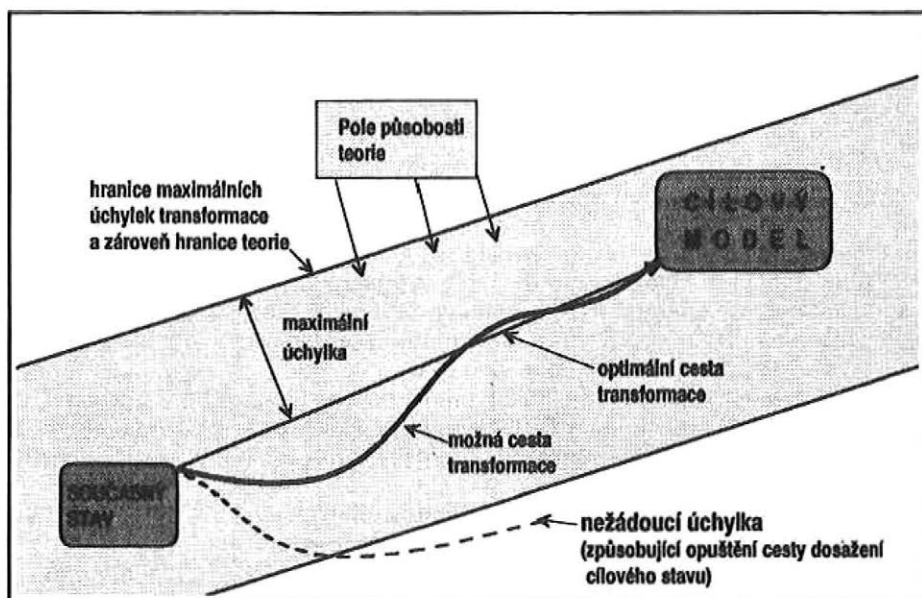
Před vojenským školstvím stojí úkol zahájit přípravu funkcionářů a výkonných orgánů logistiky všech stupňů. Přestože na Vojenské akademii v Brně již začínají první kurzy, jejich učitelé stojí téměř před neřešitelnými problémy, co jejich účastníky učít.

Ze zahraničních zdrojů do ČR pravidelně dochází dostatek časopisů. Využívat je možno zejména specializovaný časopis *Army Logistician*, a časopisy se širším zaměřením, jako *Military Review*, *Army*, *Wehrtechnik*, *Schweizer Soldat*, *Armée et Défense* nebo *Infantry*. Pro teorii logistiky je možno vyjít z učebních fondů zpracovaných na Vysoké škole ekonomické v Praze (případně v Bratislavě) a strojní fakulty VUT v Brně. Zkušený učitel je schopen využít teorii operačního výzkumu a spojit ji s řešením konkrétních problémů zabezpečení činnosti útvarů a svazků. Hodně napoví i články mj. Dr. R. Smolíka, CSc. ve vojenském služebním časopisu *EL* (nyní *Armádní logistika*). Při troše snahy se dá obsah výuky vypracovat i z výroků a článků čelných představitelů naší armády. Je však zřejmé, že to je jen východisko z nouze, které umožňuje pouze přežít nejbližší období.

V Ústavu vojenských vědeckých informací nebo Vojenské akademii v Brně není jediná zahraniční monografie o logistice, zejména o logistice vojenské. Je to způsobeno mimo jiné i tím, že tyto publikace nikdo cílevědomě nevyžaduje. Jistě zde velkou roli hraje i jazyková bariéra funkcionářů a bohužel i vědecko-pedagogických pracovníků.

Řada příslušníků naší armády byla v minulých letech vyslána do různých škol a kurzů v SRN, USA a dalších státech. Doposud, až na ojedinělé výjimky, jsem nečetl žádný významnější materiál, ve kterém by někdo z nich popsal principy logistiky země, ve které studoval a uvedl možnou aplikaci do našich podmínek. Jednou z příčin může být i skutečnost, že se může jednat o odborníky, kteří s logistikou nemají mnoho společného nebo získané jazykové znalosti využívají pro lukrativnější činnosti, než je služba v AČR.

Účelem teorie je získat dostatečný odstup od denních problémů, které jsou dnes největší, ale může se ukázat, že za rok mohou být nepodstatné a že zastiňovaly problémy daleko závažnější. Vztah teorie a praxe lze obecně vyjádřit - viz. obr.

Obr.

Z obr. je zřejmé, že v rámci teorie musí ležet cílový model a stejně tak i cesta transformace. Není možné vypracovat cílový model, není-li zřejmé, že nebude ležet mimo stanovené hranice. Pak zákonitě i cesta k němu vedoucí povede mimo ně.

Někdo může namítnout, že je to plané teoretizování. Pak mohu položit otázky:

- zda je nezpochybnitelně zřejmé, že kroky, které podnikáme při výstavbě logistiky, jsou důsledně promyšlené a nejsou to kroky způsobující nenávratnou úchylnu na cestě k cílovému stavu,
- zda je ujasněný cílový model; jestliže ano, zda leží tam, kde jej chceme mít,
- zda je všem funkcionářům podle svých oblastí a kompetencí jasný cíl, cesta jak jej lze dosáhnout a pravidla, kterými se mohou řídit.

Obávám se, že na žádnou z otázek nelze jednoznačně odpovědět kladně. Proto nelze ani nic vyčítat funkcionářům a výkonným orgánům útvarů a svazků, kteří stále kladou otázky, co to vlastně ta logistika je, k čemu je dobrá, jaký je vlastně rozdíl mezi původním systémem zabezpečení a logistikou. Často jim neumí odpovědět ani jejich nadřízení...

Připustíme-li, že vytvoření teorie logistiky je nezbytností, pak vidím jako potřebné řešit následující opatření:

- vyslat odborníky v oblasti logistiky ke stážím a studijním pobytům v logistických systémech a na vědecko-pedagogických pracovištích v SRN, USA i jiných armád států NATO (případně dalších),
- provést analýzu teorie logistiky v zahraničí, navázat kontakt s předními teoretiky a aplikací získaných poznatků do našich podmínek je zevšeobecnit cestou vojenských škol, publikací a vojensko-odborných časopisů,
- vypracovat obecnou teorii logistiky, ve které mimo jiné postihnout vazby vojenské logistiky na ostatní subsystémy makrologistické struktury a stejně tak na ekonomiku obrany a další ekonomicko-vědní obory,
- formou vědeckých úkolů zahájit řešení jednotlivých problémů, jako podkladů pro dopřeshňování cílového modelu logistiky:
 - zásady činnosti logistiky v míru v rámci „systému plánování, programování, rozpočtování“,
 - legislativní předpoklady pro optimální funkci logistiky v míru, ve stavu ohrožení a ve válečném stavu,
 - zásady činnosti logistiky ve stavu ohrožení a ve válečném stavu, a další,
- provést plošné proškolení všech funkcionářů i výkonných orgánů v obecných zásadách logistiky a poskytnout jim tak patřičný odstup při řešení každodenních úkolů a další.

Je zřejmé, že vypracovat jakoukoliv teoretickou základnu je proces dlouhodobý a nikdy neukončený. Platí to i pro logistiku, která je v našich podmínkách něčím doposud neznámým a pro někoho i tajuplným. Vypracování teorie logistiky a její prosazení do vědomí specialistů, širší vojenské, případně civilní veřejnosti, je podle mého názoru nezbytným předpokladem úspěšné transformace původního systému zabezpečení na systém logistiky.